

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

Бусленко С.І.

*викладач образотворчого мистецтва
з методикою навчання,
Ржшцівський гуманітарний коледж*

САМООСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА

Сучасний стан розвитку освіти включає синтез кращих досягнень вітчизняної педагогіки з інноваційним ідеями. Забезпечення інноваційної діяльності передбачає глибоке вивчення теоретичних питань, удосконалення навчально-виховного процесу і, відповідно, докорінно змінює вимоги до підвищення професіоналізму освітян. Проблема підвищення якості професійного становлення викладача набуває особливої актуальності.

На сьогоднішній день навчальний заклад потребує викладача, який володіє високою фаховою майстерністю та професійною культурою, здатний до навчання впродовж життя. Особливо важливим є усвідомлення значущості такого навчання для забезпечення власної конкурентоспроможності на ринку праці, його професійної мобільності.

Основні аспекти проблем самоосвіти педагогічних працівників розглядалися у науково-методичних розробках таких учених, як Н. Верченко, С. Гергуль, А. Кузьмінський, Б. Набока, О. Рідкоус, Н. Санжарівська, С. Сисоєва. Вони визначають, що підвищення професійної майстерності освітян є необхідною умовою випереджувального розвитку, який можливий лише за умови підтримки власної конкурентоспроможності на ринку праці, системної і неперервної самоосвітньої діяльності та накопичення творчого досвіду.

Професійна самоосвіта в педагогічній літературі розглядається як свідомо діяльність викладача в системі його неперервної освіти, яка спрямована на підвищення його фахового рівня, самореалізацію, подальший розвиток професійно значущих якостей, підвищення ефективності навчально-виховного процесу, відповідно до вимог сучасного суспільства шляхом самовдосконалення [2, с. 127].

Ідея неперервної професійної освіти, реалізація концепції «Освіта впродовж життя» займає важливе місце серед сучасних прогресивних освітніх ідей, спрямованих на прогрес усього людства та забезпечення випереджувального розвитку нашого суспільства [1, с. 188].

Метою даної статті є висвітлення шляхів самоосвітньої діяльності як важливого фактора випереджувального розвитку професійного становлення викладача.

Професійне самовдосконалення включає в себе самонавчання (інтелектуальне зростання, поглиблення знань) і самовиховання (виховання волі, рис характеру, певної поведінки) викладача, які забезпечують його

самореалізацію та детермінуються такими особистісними факторами, як підвищення професійної майстерності, мотивація та досягнення мети.

Самоосвіта – це усвідомлена потреба освітян у постійному вдосконаленні своєї професійної діяльності з акцентом на її соціалізацію.

Самоосвітню діяльність викладача можна розглядати як сукупність декількох важливих чинників, таких як:

- самооцінка – вміння оцінювати свої можливості;
- самовизначення – вміння вибрати своє місце в житті, усвідомлювати свої інтереси;
- самоорганізація – вміння знайти джерело пізнання й адекватні своїм можливостям форми самоосвіти; планувати, організовувати робоче місце та діяльність;
- самореалізація – реалізація особистістю своїх можливостей;
- самокритичність – вміння критично оцінювати переваги і недоліки своєї роботи;
- самоконтроль – здатність контролювати самоосвітню діяльність;
- саморозвиток – результат самоосвіти [5, с. 37].

Основним етапом підготовки викладача до самоосвітньої діяльності вважається діагностичний. Існують найрізноманітніші форми й методи діагностики рівня педагогічної майстерності у сучасній педагогіці (тести, програми анкети, опитувальники). Вони допомагають визначити рівень педагогічної майстерності та методичної підготовки викладача.

Оскільки творчість – це діяльність, результатом якої є щось якісно нове, неповторне, оригінальне й навіть суспільно-унікальне, то кожного викладача турбує питання: як сформувати здатність до творчої роботи, підтримувати світоч творчості, щоб він якомога довше не загасав і давав плоди?

Творчому зростанню викладача сприяє постійна самоосвітня діяльність у поєднанні зі стимулюючими чинниками. Прагнення успіху – процес керований, а бажання самовдосконалення – природне, дане нам від народження. Стимулювання діяльності творчого викладача є однією з функцій адміністрації [4, с. 24].

Викладачі Ржищівського гуманітарного коледжу постійно підвищують свій фаховий рівень та працюють над самоосвітою. Студенти та викладачі коледжу відвідують музеї міста: історико-краєзнавчий та музей ім. В. Задорожного, де знайомляться з творами митців рідного краю, проводять зустрічі з лекторами музеїв, беруть участь у майстер-класах.

Також часто проводяться екскурсії в музей творчості коледжу «Світлиця» для учнів 1-4 класів шкіл м. Ржищева та інших відвідувачів музею. Окрасою коледжу є виставки студентських робіт на теми: «З Україною в серці», «Побачення з морем», «Пошуки неповторної краси» та інші.

У коледжі студенти з задоволенням відвідують гурток «Палітра», на якому знайомляться з різними техніками виконання художніх робіт.

Викладачі циклової комісії мистецьких дисциплін сприяють покращенню успішності студентів за рахунок впровадження ефективних прийомів роботи на заняттях в коледжі та на уроках в школі, в позаурочний час, підвищують рівень

консультацій, індивідуальних занять з студентами, проводять профорієнтаційну роботу з учнями шкіл, постійно працюють над покращенням матеріально-технічної бази, вдосконалюють свою педагогічну майстерність.

Серед методів самоосвітньої діяльності викладача слід виділити такі: самостійна робота з джерелами інформації; спілкування з викладачами-новаторами, більш досвідченими колегами, фахівцями та науковцями; самостійні вправи, що сприяють закріпленню набутих знань; самостійна дослідницька діяльність, яка дозволяє перевіряти теоретичні гіпотези на практиці; самостійна робота з аудіовізуальними засобами, які дають можливість постійно слідкувати за новими досягненнями в науці.

Узагальнені результати самоосвіти доцільно оформити у кейс самоосвітньої діяльності викладача, який є його своєрідним інформаційним та науково-методичним багажем.

Ведення кейсу самоосвіти не є загальноприйнятою нормою, кожен викладач має необмежені можливості для творчості, він має право самостійно планувати та обирати способи оформлення результатів власної роботи [7, с. 17].

Сучасний розвиток інформаційних технологій розкриває великі можливості для підвищення професійного становлення викладачів. І особливого значення при цьому набуває поширення мережі Інтернет.

На основі викладеного матеріалу можна зробити висновки, що самоосвітня діяльність є необхідною умовою випереджувального розвитку професійного становлення сучасного викладача. Вона спрямована на систематизацію інформації та активне її використання в педагогічній практиці, отримання нових знань та вмінь. Викладач у процесі самоосвітньої діяльності самостійно вирішує, яким чином поєднувати пізнавальні інтереси з вимогами та можливостями сьогодення.

Важливо, щоб самоосвіта для викладачів стала обов'язковим видом діяльності, необхідністю, за умови особистих переконань та прагнень викладачів до самовдосконалення фахової майстерності, а не лише у зв'язку з потребою суспільства, адже самоосвітня творча діяльність сприяє збагаченню знань викладача в освітній сфері, підвищенню його педагогічної майстерності та вдосконаленню власного професіоналізму.

Список використаних джерел:

1. Борисюк В.В. Розвиток соціально-педагогічних ідей в Україні (кінець XIX ст.) // Теоретичні та методичні засади соціально-педагогічної підготовки вчителя: Зб. наук.-метод. пр. – Київ-Житомир, 1999. – 188 с.
2. Верченко Н. Самоосвітня діяльність педагога в міжкурсовий період підвищення кваліфікації / Н. Верченко // Нова педагогічна думка. – 2008. – № 4. – С. 127.
3. Гергуль С. Організація самоосвітньої діяльності вчителів Павлівської середньої школи (на матеріалі педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського) / С. Гергуль // Рідна школа: науково-педагогічний журнал. – К.: Деміур. – 2005. – № 6. – С. 44.
4. Малихін О.В. Методичні рекомендації для формування у майбутніх учителів потреби в професійній самоосвіті. – Кривий Ріг: КДПУ, 2000. – 24 с.
5. Набока Б. Інтернет-технологія як фактор підвищення кваліфікації вчителів / Б. Набока // Шлях освіти. – 2001. – № 1. – С. 37.
6. Санжарівська Н.В. Самоосвітня діяльність педагогів / Н.В. Санжарівська // Управління школою. – 2010. – № 8. – С. 17.